

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

30. Jan. Het leven vande H. Aldegondis, Mag. an. 663.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

S. ALDEGONDIS VIRGO.

S. Bollsvert fecit et exc. cum privilegio.

H E T L E V E N
V A N D E

H. ALDEGONDIS 30. JAN.
A. 663.
M A G H E T.

De H. Aldegondis is ghebozen in 't Landt van *Vvt oude*
 Henegouw op de borcht oft Casteel vā Cour- *Registers*
 solre / ontrent dry mijlen vande stad Ma- *van Ne-*
 beuge in 't jaer onses Heeren ses-hondert en *derlandt.*
 dertigh / uyt dooz-luchtighe / rijcke / ende seer
 machtighe ouders. Haer vader was ghenaeamt VVal- *Haer ghes-*
 berrus van d' af-kompste in de rechte linie vande eerste *boozte ende*
 Coninghen van Blanck-rijck / ende wierdt ghehouden *ouders.*
 vooz een vande rijckste ende machtigste Heeren van
 synen tijdt ; want hy was Hertoghe van Neder-Loze-
 nen / 't welck verbingh Ardennen / 't landt van Came-
 rijck / Henegouw / Namen / ende veel andere landen
 ende heerlijckheden. Hare moeder hiet Bertilia, niet min
 deughdelijck als edel / ende niet min rijck ende dooz-
 luchtig als haren man / zijnde de dochter van den Co-
 ninck van Thuringhe. Waer al waren sy beyde seer
 dooz-luchtig / nochtans wierden sy dooz de gheboozte
 van Aldegondis noch meer vermaert : want dese En-
 ghelsche dochter en was soo haest niet ghebozen / oft Ie-
 s v s Christus wierdt op haer verliest / ende verkoos
 haer van joncky af vooz sijne bruydt / doende haer in de
 deught onder-wijzen dooz den dienst der Enghelen.
 Waer aen den plicht van hare ouders oock niet en was *Sy wordt*
 ont-brekende. Dese H. Maghet dooz dese goede en heyl- *onderwosen*
 lige onder-wijsinghen begonste haer van hare kindts- *van de En-*
 heydt af soo gheheelijck tot de liefde van I E S V S Chri- *ghelen.*
 stus te begheben ; dat allen haer vermaeck ende ghe-
 nuchte was d'eren der wereldt te versmaden / ende de
 deught te om-helsen ; van doen af anders niet beghee-
 rende / dan te lijden om de liefde van hem / die soo veel
 vooz haer gheleden hadde. Sy schouwde de ledigheydt
 als de pste ende vederffenisse der jonckheydt / haer be-
 ghebende

ghebende tot het lesen der *H. Schrifture* / de welke den *Prince der Apostelen* haer oock uyt-leyde.

Heeft veel
hemelsche
visioenen.

Haer vaderlyck huys was haer een schole der deught/
inde welke sy haer begaf tot 't ghebdt / ende tot de
beschouwinghe der hemelscher dinghen / met soo groote
minnelijckhepdt / dat sy 't herte van haren bruydegom
soo seer woon / dat hy met haer beghonst te spreken / dooz
soete op-neminghen haers ghesis / ende dooz menichte
van visioenen : de welke sy aen een *Seligiens* van
Mivelle / ghenamt *Sobinus*, te kennen gaf / uyt vreesse
dattet wel soude moghen bedroch zyn. Onder andere
verstandt sy eens op eenen nacht / dat men haer beloef-
de onweerdeerlycke schatten in den hemel : daer naer
hoorde sy eene stemme / die haer vermaende de werelddt
ende hare rijckdommen te versmaden ; ende daer-en-
boven segghende : *Aldegondis*, en soeckt gheenen an-
deren bruydegom, dan den *Sone Godts* ; haer verske-
rende dat haren naem alreede was gheschreven in den
boeck des levens. Eene on-bekende dochter quam
eens by haer / segghende dat sy ghesonden was van de
gloriense *Maghet* ende *Moeder Godts* / om haer te
schencken een wit onbeschreven papier / 't welck men
noemyt *charta blanca*, ende dat sy soude eysschen dat sy
soude willen / dat sy 't dooz haren toe-doen soude ver-
krighen. *Aldegondis* antwoorde terstondt / dat haren
wille was dien van haren *Bruydegom* / sonder iet meer.

Wt dese ende meer andere hemelsche jonsten nam dese
ziele / in plaerse van haer te verijdelen / dooz sake van haer
meer te veroodtmoedighen ; ende supverde alle hare
wercken ende ghedachten in 't someys der liefde : soo
dat sy quamen tot eene sulcke supvere ende recht-sinnige
affectie / dat d'Enghele selver daer ghenuchte in na-
men / ende hen met haer seer ghemeynsaem maeckten.

Hare ou-
ders willen
haer doen
houwelijc-
ken.

Tot noch toe hadde *Aldegondis* geleest in ruste ; maer
nu begonst den strijdt / die hare standtvastighepdt ende
ghetrouwighepdt beproefde. Want soo sy nu tot de ja-
ren haerder discretie was ghekomen / ende hare goede
fame over al verbruydt wierdt / dede den *Coninek* van
Enghelant haer ten houwelijck eysschen voor sijnen
sone *Eudo* : 't welck haer veel quellinghen veroorzaeck-
te ; want soo hare ouders 't selve lichtelijck toe-stemden /
vreesde sy seer als eene seer onderdanighe dochter / hen
te vergrammen ; ende indien sy hen hier inne ghehoor-
saem

saem ware / soo vreesde sy dese woorden van 't hepligh
 Euangelie: Soo wie sijn vader oft sijn moeder meer be-
 mindt dan my, die en is mijns niet weerdigh. *Maer Matth. 10.*
 moedt scheppende / nam voor haer (dit houwelijck ver-
 smadende) haer ziele ende haer lichaem Gode op-te-
 draghen. De moeder / die op haer ghenomen hadde den
 last van dit houwelijck te weghe te brenghen / gebuyck-
 te alle listen / door-tastende den wille ende gheneghent-
 hepdt van hare dochter; haer te kennen-ghevende / dat
 sy ende haer vader haer wilden ten houwelijck bestede /
 naer den eysch van haren staet ende edeldom: verha-
 lende haer alle hare landen / rijckdommen / ende heer-
 lijkheden; ende daer by-voeghende / dat desen jonghen
 Prince van Enghelandt / die haer ten houwelijck de-
 gheerde / niet en was te verlegghen. *Maer onsen Hee-*
re / die de heplighe Aldegondis hadde verkosen / om
te wesen een vol-maectt voor-beeldt van supber-
hepdt in sijne Kercke / versterckte haer in sulcker voe-
ghen / dat sy / naer dat sy met hare moeder eenighe
propooften ghehadt hadde / siende dat sy haer hoe
langhs hoe meer quelde ende moepelijck viel / seyde
 tot haer met een statigh ende manierlijck ghelaet:

Vrouw-moeder, uyve vvoorden souden seer soet ende
 aenghenaem vvesen aen de ghene, die haer herte ende
 affectie niet op een ander ghestelt en hadde: maer
 voor soo veel my aen-gaet, sy zijn my verdrietigh,
 ende pijnlijck. *VVaeromme ick u bidde, dat ghy niet*
 en vvilt verloren moeyte doen, noch my langher quel-
 len: vvant ick vvil u te deser ure mijn herte ende vville
 ontdecken, die u tot noch toe is onbekent ghevveest.
 VVeet dan dat ick mijne affectie ende trouwve al over-
 langh elders beloest hebbe, ende dat ick ghevonden
 hebbe eenen soo vol-maecten Bruydegom, dat sijne
 gratien ende uyt-nementheden my nacht ende dagh
 doen op hem peysen. Neen, neen, Godt verhoede,
 dat ick een leedt-vvesen soo dier soude koopen. Ach
 Godt! vvat bruydegom brengt ghy my hier aen?
 misschien eenen jonghen ende vervvaenden sot, on-
 der-vvorpen aen duysent sonden ende onghევallig-
 heden, ende naer dit alles aende doodr; daer mijnen
 Bruydegom onsteiffelijck ende schoon is boven alle
 de kinderen der menschen, ende soo rijck in alle
 soorten

soorten van goederen, dat allen 't ghene dat in den hemel, op der aerden, ende inde zee is, hem toebehoort, sonder oyt te kunnen uyt sijne erf-deelen vervallen. Als ghy eenen sult ghevonden hebben, die met desen mach vergheleken vvorden, dan sal ick u vve begheerte toe-staen, ende my laten ghesegghen. **De moeder verwonderde haer seer over dese andtwoorde: niet-te-min sp en hiel daerom niet op van haer te quellen.** Maer Aldegondis, die ghebouwt hadde op dien vasten ende lebenden steen CHRISTVS, bleef volstandigh in haer booz-nemen.

Haer suster
de heplighe
VValtrudis
roept haer
te Berghen
Benegouw.

Dese hemelsche ende H. Maghet / wordende gheduerighlijck om dit houwelijck ghequelt van hare moeder / was in grooten ancxr; maer het beliefte aen de Goddelijcke goedthejdt haer in deser boeghen te verlossen. Hare suster de H. Waltrudis (die met ghemeyn consent van haren man den Prince Maldegarius, naderhandt ghenoemt den H. Vincentius, ende dooz den raedt van den H. Gissenus, haer vertroocken hadde te Berghen in Benegouw / daer sp in 't gheselschap van andere dochters Gode diende) was dooz 't in-gheben Godts besorghr vooz hare suster Aldegondis, vreesende dat sp ten lesten soude vallen in de stricken / die-men haer leyde. **Sp schreef dan aen hare moeder / dat sp wilde hare suster Aldegondis vooz eenighen tijdt seyn den / belovende haer die wederom te seyn den / soo haest als sp 't soude begheeren.** **De moeder was te vreden / ende Aldegondis begaf haer op de repse / ende wierdt van hare suster met groote liefde ende blijdschap ontfanghen: aen de welke sp haer herte ontdeckte / haer te kennen ghevende den strjdt / dien sp met hare moeder ghehadt hadde; ende hoe sp liever wilde sterben / dan haren maeghdom verliesen.** **De H. VValtrudis weende van blijdschap / hoorrende dese heplighe begheerte van hare suster / die Godt haer in-ghestort hadde / in de welke sp haer versterckte dooz hare vperighe propoosten.** **Maer dese blijdschap wierdt wel haest verandert in droefheydt dooz de droefve nieuw-mare die sp ont-finghen; want kortz daer naer kreegh Bertilia achter-dencken ende vreesse / dat hare dochter Aldegondis soude een op-set maken van hare suster VValtrudis te volghen / oft dat sp ten minsten dooz hare vermaninghen soude versterckt worden / om haer**

haer te wederstaen in de saecke van dit houwelijck : waeromme sy haer terstondt dede wederom halen. Dit weder-keeren was aende H. Maget wel pijnlijck ; want om de waerheyt te segghen / sy ghingh upt de havene in het tempeest der baren. Niet-te-min sy was ghehoorzsaem / ende nam met weenende ooghen oorlof van hare suster / ghebende haer den kusse des vreedts / ende haer-selven in hare ghebeden bevelende.

Sy en was soo haest niet te Coursolre gekomen / oft sy viel vooz hare moeder op haer knien / haer biddende met veel tranen / ende met seer minnelijcke woorden / dat sy wilde toelaten / dat sy soude alleen woonen in een kleyn hupsken by de Kercke ; segghende / dattet niet wel en stont / dat eene jonghe Maghet ghedurighlyck was in 't gheselschap van ghehouwde lieden ; dat sy hier omme hare suster VValtrudis vooz seer gheluckigh hiel. De moeder dit hoorzende / ende siende dattet ghebeudt was / ghelijck sy 't ghevreesst hadde / wierdt seer toornigh ; ende dreyghde haer / indien sy op een ander-mael haer noch sulcke dinghen vooz-hiel. De wijse Maghet en heeft niet alleen de dreyghementen haers moeders verdulichlyck verdraghden ; maer oock bereydt zijnde om slaghen te ijden / heeft wijselfijck ghesweghen. Ten lesten dit hupsken van hare moeder verwozven hebbede / was seer blide / dat sy haer in 't selve mochte ver-trecken : soo om de sozghen / die sy droegh vooz hare eerbuerheyt / als om dat sy v'eensaemheyt beminde / ende dat sy afghesondert zijnde van 't gheruchte des werelts / haer met betere stade soude moghen tot de beschouwinghe / 't ghebedt / ende de lesinghe der H. Schrift begheven ; om altoos meer ende meer inde liefde haers Godts toe te nemen. Hier arbeydde sy oock de Hepligen nate volgen in vasten / waken / bidden / penitentien / ende gedurige versterbingen ; soo dat de gens die haer sagen / haer hielten vooz een vooz-beeldt van alle deughden. Waerom sy haer niet en verhoodeerdighde ; maer van dage tot dage meer veroodtmoedighde / ende haer-selven meer versmaedde. Onsen Heere won in dese eensaemheyt soo seer 't herte van dese H. Maghet / dat sy nieuwe vooz-nemens maecte van haren maeghdom vooz hem te bewaren / ende hem vooz haren Wypdegom te verkiesen ; leydende meer een Engelsch als een menschelijck leven.

Sy bemint
d'eensaem-
heyt.

Hare oeffe-
ninghen inde
selve.

Den

Den Prince
Cudo komt
om haer te
trouwen.

Den Prince Cudo hier-en-tusschen verweckt zijnde
door de mare vande uyt-nemende gratien ende schoon-
heden deser H. Maghet/ begaf hem op de reyse: als hy
was ghekomen/ heeft-men de H. Aldegondis wederom
uytterlijck ghequelt / dat sy haer soude willen verstaen
tot een soo eerlijck houwelijck; maer al te vergheefs:
Want sy en wilde/tot achter-deel van haren maeghdom/
haer aen niemant anders verbinben dan aen haer en le-
svs; en om het perijckel beter te ontkomen/nam sy vooz
haer/haer-selven eens gheheelijck te ontslaen van dese
quellinghen/ende hare ziele ende maeghdom te bescher-
men teghen soo veel open-bare perijckelē: biddende met
beken van tranen / die sy nacht ende dagh inde teghen-
woozdighejdt van haren Wuydegom stortede/ dat hy
haer uyt dit ghevaer wilde verlossen / ende vooz de sijne
houden; ghevende haer die gratie / dat sy haer mochte
supber ende on-bebleekt bewarē inde liefde/die sy hem
beloest ende op-ghebraghen hadde. Godt heeft hare de-
vorie ende minnelijcke gebeden verhoort: want de Wuy-
loft wiert om eenigh belet noch uyt-ghesteldt. Dooz
welcken middel de H. Maghet stude hadde / om ha-
ren adem wat te herscheppen/en nieuwe raden vanden
hemel t'ontfangen. Alles wel neerstelijck ende rijpelijck
ober-lept hebbende / nam vooz haer/ om alle dese swa-
richeden te ontgaen / sonder de wete van hare ouders
wech te vluchten: t welck sy dooz t'ingheven des H.
Geests by donckeren nachte dede. Niemint ten kon-
de soo heymelijck niet geschieden/ oft sy wiert ontdeckt /
ende t geruchte dooz t' hof versprejdt. Hare ouders ende
huysgenooten liepen terstont naer haer cleyn huycken;
maer haer in t selve niet bindende/waren seer verbaest;
ende weenden bitterlijck / besonderlijck hare moeder/
die d'oorzake des selfs haer-selven aen-tregh; en t was
haer leet (maer al te laet) dat sy hare dochter soo moepe-
lijck ghevallen hadde; de welke hier-en-tusschen wech-
vluchtende / volghde de sterre der goddelijcker in-spra-
ke/ die onsen Heere haer thoonde; verwinnende cloeck-
moedelijck d'affectie die sy droegh tot hare ouders/ dooz
de liefde die sy droegh tot haren Godt.

Sy neemt
de vluchte.

Den Prince Cudo/ siende de droefhejdt vande Prin-
resse Bertilla/ aen-boodt sijnen dienst (hoe droevigh en
mis-moedigh hy selver oock was) van haer te volghen
ende te soecken. Hy nam dan den wech / die-men haer
hadde

hadde sien nemen / heel begheerigh om haer t'achterha-
len; maer te vergheefs: want Aldegondis hoorende het
gheruchte der ghener / die haer op de hielen volghden /
verdobbelerde haren moedt ende ganck / ende quam
tot aende ribiere de Sambze / alwaer vindende haer
berooft van alle remedien / soo daer schip / noch bruggho-
en was (een cleyn ghebeyt ghedaen / ende eenen minne-
lijcken sucht naer den Hemel gheschoten hebbende) sagh
terstondt twee Enghele tot haren by-stant / die haer
met d'ermen droogh-boets over de ribiere leydden. Den
Prince / die middeler-tijdt daer over-quam / siende ende
sich verwonderende over dit groot mirakel / ende niet
konnende haer naer-volghen / keerde wederom naer
Coursove; alwaer hy / hebbende verteldt 't ghene / dat
hy ghesien hadde / en verliesende alle hope van te genie-
ten de gene / daer hy soo veel moeyte om gedaen hadde;
nam oorlof vande Princesse / en keerde weder naer sijn
landt; latende d'ouders vande H. Maghet heel mistroo-
stigh / namentlijck hare moeder / die oock niet langhe
hier naer en leefde: 't welck Godt aldus toe-liet om een
ander groot goet / ende om haer te doen bekennen
het misdact / dat sy bedreven hadde / met hare arme
dochter soo te quellen ende te verbolghen. Aldegondis
haer vaders huys / ende de grootheydt ende heerlijck-
heydt haerder ouders / teghen d'Euangelische armoe-
de van IESVS Christus; ende een kostelijck Daleps te-
ghen een cleyn slecht hutteken van aerde verwisselende /
leydde in dese verlatene ende eensame plaetse een heel
Enghelsch ende Hemelsch leven.

In dese eensamigheyt bleef sy eenighen tijdt / ende
daer naer / om meer verskert te wesen / verrock sy
haer heymelijck in eene andere bosch-achtighe plaetse /
die Mabeuge ghenoemt is: alwaer sy eenighe daghen
verborghen woonde / tot dat sy / verstaende de komste
vande HH. Bisschoppen Amandus ende Aubertus, in het
Clooster van Hautmont / barboets derwaeris ghingh /
uyt eerbiedinghe tot dese HH. Prelaten: onder wiens
behoedenisse sy haer begheven hebbende / beghonste
haren adem wat te her-nemen / ende heeft haer herte /
dat tot noch toe gheclopt hadde van ancxte ende vree-
se / ende ter oorsaken van dien / niet en konde sy-selven
soo minnelijck met Godt vereenighen / ais sy wel
begheerde / senden selven haren Godt met eene groote
vymoe

Sp gaet
droogh-
boets over
de ribiere de
Sambze.

Sp gaet
bar-boets
naer Haut-
mont / tot
de HH.
Amandus en
Aubertus.

vrijmoedigheyt tot eenen eeuwighen slach-offer op-
ghe-offert.

Wort van
de selve
Godt toe-
ghewijet.

Ontfanght
de H. wijele
vanden H.
Geest.

Keert weder
naer Mau-
beuge.

Vergadert
daer
Maeghden.

De voorszepde Bisschoppen hebben haer in dit Cloo-
ster Gode toe-gewijet inde teghenwoordicheyt van
rene ontallij-ke menichte volcx. Welcke schoone offer-
hande ontwijffelijck in d'oogen van de goddelijcke Ma-
jesteyt seer aen-ghenaem gheweest is. Het welck het
wonder-teecken/dat alsdoen geschiedde / ons oock doet
ghelooven; want den H. Geest inde ghedaente van ee-
ne schoone / supbere / witte duyve uyt den Hemel neder-
dalende / nam in synen beck de H. wijele / die dese HH.
Bisschoppen ghewijet hadden / ende een weynichsaem
om hooghe vliegghende / ende daer naer wederom soet-
kens boven de H. Maghet neder-dalende / stelde die op
haer hooft / ende verdween op staende voet; tot groote
verwonderinghe van alle d'omstaenders / die dit won-
der-werck met hunne ooghen saghen. De H. Maghet
schreef dit toe niet aen haer-selven / maer naest Godt
aen de HH. Bisschoppen.

Hier naer keerde de H. Aldegondis door den raet van
de vooz-bermelde Bisschoppen wederom naer Mau-
beuge; ende beghonste dese plaetse te supberen / ende te
bereyden / om daer te doen bouwen eenighe kercken tot
den dienste Godts / ende verscheyde wooninghen vooz
hare dienaers ende dienaerissen. De H. Valtrudis dit
hoorzende / begaf haer terstondt op de repse / in 't ghesel-
schap van hare dochters Madelberta ende Aldetrudis.
om hare suster veel gheluck te bieden ober den goeden
voort-ganck van hare saken. Als sy daer eenighen tijdt
gheweest zijnde / haers susters saken op eenen goeden
voet gebrocht hadde / liet sy haer hare twee dochters / op
dat sy die in de deught soude onder-wijzen; inde welcke
sy sulcken voort-ganck deden / dat d'eene naer d'ande-
re hare mope de H. Aldegondis succedeerden. Veel edel-
lieden ende groote Heeren wierden door den geur van
eene soo groote hepligheyt verweckt / om 't selve te doen.
De H. Aldegondis dan van daghe tot daghe inde deught
toe-nemende / was oock seer besozght / om te doen inde
vol-maektheyt wassen de jonghe maeghdekens / die
sich van alle contrepren quamen onder hare ghehoor-
saemheyt begheben; de welcke sy met eenen wonder-
lijcken geest ende voorszichtigheyt regeerde. Ter wijlen
men te Maubeuge hare bouwinghen verwoorde /
dede

dede sy vercierren de plaetse der begravenisse van hare ouders/ ende liet daer ghenoeghsaem in-komen tot onser-hout van twaelf maeghden / nacht ende dagh voor hunne salighepdt biddende.

Als hare timmeragien volepnt waren / nam sy voor haer de kercken te doen wijen / ende tot fondatie der selver/ende tot onderhoudt van Canonicken soe mans als vrouwen/ alle hare middelen te gheben. Waerom me sy schreef aenden H. Aubertus Bisschop van Camerijk ende Utrecht / wien die toe-quam ; bestemmende den dagh den X. Junij in 't jaer 646. ende veel andere groote personagien daer toe noodende. Den H. Amandus Bisschop van Maestricht/ als een groot vriendt en gerstelicken vader van onse H. Maghet/ en konde niet naer-laten/ daer oock te komen ; midts-gaders den H. Audoenus Bisschop van Rouaen/ de H. Bisschop Vismarus Abt van Laube / den H. Humbertus Bisschop ende Abt van Maroille. Den H. Vincentius swagher van onse H. Aldegondis, hare suster VValtrudis Abdisse van Chasteau-lieu / de H. Gertrudis Abdisse van Nivelles / ende veel andere dienaren Godts / die sich daer lieten vinden om de liefde ende 't respect / dat sy droeghen tot dese H. Maghet/ die dyp kercken hadde doen bouwen ter eeren vande H. Opvuldighepdt ; d'eerste dede sy de Coninghinne der Engelen ende de twaelf Apostelen toe-wijen ; de tweede ter eeren vande H. Quintinus ; ende de derde ter eeren vande Princen der Apostelen Petrus ende Paulus.

Maec dat sy nu hare goederen aen d'armen/ende tot fondatien vande Canonisghen upt-gherepckt hadde/wilde sy hare vergaderinghe oock doen bevestighen vanden H. Apostolischen stoel. Om welck beter te weghe te brengen/ badt sy den H. Amandus, dat hy haer 't selve door sijne authoziteyt wilde verwerben. Welck hy gheerne dede/ schryvende aen sijne Heplighpdt Vitalianus Paus van Roomen / alle het ghene datter ghebeurt was. Sijne Heplighpdt/ om hier inne niet lichtveerde-lijck te werck te gaen/ versondt de saken aenden H. Aubertus, om die t'ondersoeken / ghebende hem volle macht/om daer inne te doen dat hem soude goet-duncken/ tot vermeerderinghe van de glorie Godts. O wonderlijcke deught van dese seer edele Princesse/ die zijnde soe machtrigh rijck gheweest/ haer-selven om de liefde van

Sp gheeft allen haer goedt tot fondatien van Canonisghen.

Heeft doen dyp kercken bouwen.

Hare vergaderinghe wordt vanden Apostolischen stoel bevestigt.

van IESVS Christus soo arm ghemaect heeft / dat sy niet en heeft behouden dan een slecht habyt: niemandt en soude konnen meer aenden armen gheben / als die niet met allen vooz sy-selven en behoudt. D'ootmoedicheydt/versmadenisse der werelddt/verduldicheydt/ ende andere deughden waren in dese H. Maghet soo seer uyt-schijnende / dat haer hepligh leven aen hare dochters was een vooz-beeldt ende spoze tot de volmaeckthept.

Hare mirakelen.

Onsen Heere willende sijne H. dienst-maget meer vermaerdt maken / ende hare heplighept door de heele werelddt doen blincken/heest haer vereerd met veel groote ende heerlijcke mirakelen/ der welcker wy hier eenighe sullen verhalen. Als sy eens met hare suster Waltr udis ghingh naer de kercke vanden Prince der Apostelen/en die ghesloten bindende/ stieten sy op de deure/ die terstondt van selfs open-ghingh. Soo dese twee susters op eenen nacht eens t'samen spraken van goddelijcke dinghen / ende met malckanderen raemden / ober de bequaemste middelē/om hare dochters tot de volmaeckthept te voozderen / viel de keerisse / die haer lichtede / ter aerden/ende ghingh upt; de welke Aldegondis soo haest niet en hadde op-gheraeyt / oft sy wierdt weder ontfeken. Als sy eens op een ander tijdt was by den H. Humbertus, ende in 't heerste vanden dagh grooten dorst hadde / soo vortelde daer onboozsins eene clare fonteyne upt der aerden/ om haer te verversschen. Den H. Humbertus dit siende/ loefde onsen Heere/ schryvende dit mirakel toe aende verdiensten vande H. Aldegondis; die ter contrarien dit wonder-werck Godts den H. Abt toe-schreef. Als sy eens vooz den armen hadde doen cleederen koopen / ende soo het ghelddt al besteedt ende upt-ghegheben was/vondt-men daer soo veel alser te voozen gheweest hadde.

Hare strenghichept van leben.

Hoe wel de H. Aldegondis haer soo seer begaf tot wercken der vermhertighept / ende tot ael-missen/ nochtans en vergat sy niet haer-selven te versterben; waer castijdde soo strengheijck haer lichaem/ dat sy ter voozaken van het ghedurigh vasten/ ende groot onghe-mack/ seer machteloos wierdt/ende dickwijls in perijckeleuse sieckten viel. Sy was seer ghenadigh tot de siecken / die sy seer sorghvuldelijck besorghde; zijnde tot niemandt straf / dan tot haer-selven / als sy sieck was;ende al was sy teer en weeck/sy gingh nochtans de jonghe/

jonghe / ghesonde / ende stercke verré te loben in versterkinghe ende penitentie.

Dooz de upnemende heyligheyt van Aldegondis wierden veel dochters van groote ende dooz-luchtighe hupsen verweckt / om haer naer te volghen / ende tot een beter leven haer te begheben / onder den reghel van hare ghehoorzamheyt; waer dooz haer godvruchtighe familie seer begonste te slozeren. Nochtans en was het daerom niet al vooz wint ten aensien vande H. Aldegondis: want ghelijck alle de Heylighen / hare vooz-saten / vande werelct hebben ghehaet / vervolght / ende ghelastert gheweest (t welck Godt aldus toe-laet / om dat sy hen niet en souden verpdelen / ende op dat-men sien soude / dat noch het heyligh leven / noch de mirakelen / die de H. doen / niet en konnen beletten / dat de boose geen en achter-clay en spreken;) insghelcx heeft de H. Aldegondis veel vanden ghebonden / die de glorie van hare sonderlinghe deughden wilden verdupsteren / en den luster van hare goede fame benemen. De H. Maghet / verstaen hebbende wat van haer ghesepdt wiert / was seer bedroeft; ende nam hare toe-vlucht tot hare ghewoonlijcke wapenen / te weten / tot de ghebeden. Ende want sy by-naest ecne ghedurighe ghemeinsamheyt ende ecne seer minnelijcke r'samen-handelinghe met haren Engel bewaerder hadde / die haer dickwijls met sijn ghesichte vermaecte; soo veropenbaerde hy hem wel haest aen haer / ende om haer te vertroosten / ende de dupsternissen van haer bedruckt herte te verjaghen / sprack tot haer in deser voeghen: Aldegondis, waerom bedroeft ghy u? isser iet vry van eene venijnighe ende lasterende tonghe? vvaer toe en komt niet der menschen boosheydt? het is den boosen eyghen, dat sy de goede haten, ende dat sy de meyninghe laken ende berispen, als sy niet en konnen het vverck lasteren. Siet dit is den grooten vvech, door vvelcken alle de Heylighen ghegaen hebben, ja oock selfs den Heylighen der Heylighen IESVS Christus. En is dit niet ghenoech om u ghedurichlijck te verblijden, verskert wesende dat ghy eens sult inden Hemel zijn onder de ghelucksalighe? De H. Maghet wierdt dooz dese weynighe woorden soo seer versterckt / dat sy van doen af niet meer werck en maecte van 't ghene dat de werelct sepde / als vande stofkens der welcker de locht vol is; die ons wel in 't aensicht vliegghen / maer en konnen ons niet

sy wordt
ghelastert.

Dozt van
haren Engel
bwaerder
 vertroost.

F

hinderen.

hinderen. Dit is eenen grooten troost voor de gerstelijke personen / begheerigh om inden wech der deughden te voorderen / als sy in hunne zielen wiede aenbechtighen gheboelen / ter oorsaken vande tribulationen ende quellighen / die sy lijden / 't zy van hunne ouders ende vrienden / 't zy door de boosheyt des duyvels ; 't welck Godt al toe-laet tot profijt hunder zielen.

Sy is bes
gaeft met
den gheest
der profet
pheten.

Hier by mach ghevoeght worden / dat dese hemelsche Maghet d'ooghe haerder ziele soo supber ende van Godt soo verlicht hadde / dat sy verre-af-wesende ende toekomende dinghen wiste / als oft sy teghenwoordigh gheweest hadden. 'Twelck ons de naerbolghende historien betuyghen. Soo den H. Humbertus, dien weerdighen Abt van Maroille / om de goede opinie / die hy hadde van de heyligheyt deser Maghet / groote begheerte hadde / om begraven te worden in een doot-cleedt / dat sy met hare handen ghemaect hadde / seyndende ten selven eynde tot haer eenen expressen bode ; siet op-staende voer wierdt dit aende H. Maghet upt den hemel te kennen ghegheven / ende sy heeft het altemael terfoudt bereydt / beschickende 't selve door eenen anderen bode / die ten halben weghe den bode van Humbertus ontmoette. Welcke heerlijke liefde Godt thoonde hem aenghenam te wesen ; want soo-men 't lichaem vanden voorszeyden H. Abt hondert ende dry-en-vijftigh jaren daer naer upt der aerden verhie / was 't selve noch heel ende wel-rieckende / ghelijck oock het lijnen-cleedt ; 't zy dat het H. lichaem was eene verhoedinghe teghen de verrottinghe aen 't kleedt ; oft dat 't kleedt was eenen heylighen balsam teghen de verrottinghe aen 't lichaem.

Sy siet de
zielen vanden
H. Amandus
ten hemel
varen.

Dit naer-bolghende en is oock nirt min verwonderens weerdigh ; te weten / dat dese H. Maghet eens biddende voor den autaar vande H. Maghet MARIA, in een vande kercken die sy te Maubenge hadde doen timmeren / onvoorszints inden gheest wiert op-ghetoghen / ende sach een eerweerdigh oudt man / in Driesterlycke cleederen / om-ringelt met glorie ende licht / op-climmen ten hemel / verghefenschapt met eenen schoonen hoop gheesten / in 't wit ghecleedt ; ende haer dochte / tot groote vreughe haers herten / dat sy hen volghde : begheerigh om te weten wat dat beduydde / verstondt van haven Enghel bewaerder / dat den H. Amandus was overleden / ende dat sijne ziele gheladen met verdiensten / ende

verreert

bekeert met dit eerlyck geselschap (t welck representeerde de gene / die hy door sijne predicatien bekeert / ende door sijne goede exempelen ende vermaninghen gheleerd hadde) naer den hemel vloogh. De seer wijse Maghet en seyde vooz alsdoen aen niemant een woordt alleen; maer sondt eenen man by den H. Gissenus ende by haer sustere de H. Waltrudis, hen biddende / dat sy souden willen de moeyte doen / van terstondt by haer te komen / dat sy hen eene seer ghewichtighe sake te segghen hadde. Den H. Gissenus dese hoodtschap ontfanghen hebben / begaf hem terstondt op de reyse / ende nam synen wech over Berghen in Henegoulwe / om de H. Waltrudis met hem te leyden. Aldegondis gingh haer te ghemoet tot Keprieu toe / alwaer sy hen haer visioen te kennen gaf. Den H. Gissenus versuchtende / ende van boven verlicht zynde / verstondt hier uyt / ende voozseyde haer / dat hare doot was nakende; waeromme sy haer tot die ure wel mochte bereyden door vasten / waken / ende bidden. De H. ende cloeckmoedighe Princesse dit hoorende / sonder haer te ontfellen / maer haer verblifdende in 't ghene dat haer gheseyt was / dat sy soude gaen in 't huys des Heeren / haer woypende vooz de voeten vanden H. Abt / andtwoorde hem seer minnelijcken: H. Vader, ter goeder ure zijt ghy ghekomen met soo goede nieuwmaren. Als de doot sal komen vande handt van eenen soo goeden Heere ende Meester, en kan sy niet dan seer willecom wesen; want sy sal een eynde maken van de tribulatiën, perijckelen, ende miserien van 't leven, dat ick hier op der aerden leyde.

Maer dese tijdinghe begonste de H. Aldegondis haer lichaem meer te quellen door vasten / waken ende abstinētie. Ende ghelijck sy haer gheheelijck aen Godt opdroegh / ende met hem ghedurighlijck verkeerde door 't ghebedt / sonder van 't selve op te houden / dan als den last van hare saken dat vereyschte; soo oock dede onsen Heere haer groote jonsten / ende gaf haer mildelijck daer sy hem om badt. Want niet-teghen-staende / dat haer leven seer doozluchtigh was / om soo veel deughden / visioenen / ende mirakelen / zynde nochtans nu meer begheerigh als opt te bozen / om by haren Bzupdegoma heel supber ende repn ghebonden te worden; soo badt sy seer vierichlijck / dat sy mochte ghehouden worden als eenen levende steen met den hamer der tribulatiën / om

H ij

aldus

Den H. Gissenus voozseyde haer hare doot.

Sp heeft
den kancker
inde bofst.

aldus te moghen ghestelt worden in 't ghebouw des hemels. Sp viel dan in een sware ende perijckeleuse sieckte / oft om beter te segghen / sp vercreegh dat sp begheerde; want onsen Heere sont haer toe eenen kancker / die haer vleesch inde rechte bofst knaeghde tot den laetsten ooghenblich van haer leven; den welken sp ontfingh als een martelie ende vaghevier / en willende daer geen sinte dooz eenighe remedien in versien / versoetende de pijn dooz hare standvasticheydt / met eene wonderlijcke patientie / ende betupghende dooz dese uytwendige teekenen / dat sp dese ellende nam voor eene sonderlinghe jonste des Hemels.

Verscheide
mirakelen.

Onsen Heere heeft dese hare volstandicheydt ende patientie willen verghelden met seer heerlijcke mirakelen. Want sp / die haer-selven niet en wilde ghenesen / heeft andere ongheneselijcke siecken / die vande Medecynmeesters verlaten waren / hunne ghesondtheydt dooz hare ghebeden verwozen. Onder andere een kindt / 't welck sp dede brenghen inden hoeck vanden Auaer / alwaer I E S V S Christus koets te vozen sich aen haer veropenbaerdit hadde / soo wy terstondt sullen segghen. Sp ghenas oock eenen uyt sinnighen / dooz 't teeken des H. Crups. Sp belette oock dooz 't aen-roepen der H. Dypuldicheydt / dat den boosen vbandt niet en konde krencken eene van hare dochters / die haren tabbaert aen-hadde / noch dooz 't vper in 't welck sp haer hadde ghelozpen / noch dooz 't ziedende water dat sp ober haer uyt-goot. Als den boosen gheest sich eens aen haer verthoonende / tot haer schuyt-beckende seyde / dat sp niet verskert en was / dat sp tot den eynde toe in den dienst Godts soude vol-herden; heeft sp hem gheantwoort / dat den Heere hare hulpe was / ende dat sp daerom sijne dreyghementen niet en vreesde; waer dooz den dupbel beschaemt bleef / ende terstondt verdween. Op staende doet wiert sp wonderlijck van Godt ghetroot; want I E S V S Christus verthoonde sich aen haer aende rechte zijde vanden Auaer / ghekleedt in Priesterlijcke habjten / ende omringhelt met eene bende van Engelen; van wien sp seer oodtmoedelijck begheerde / dat sp soude moghen vol-herden in sijnen heplighen dienst ende liefde tot den eynde toe. Terstondt wiert haer verzoek haer toe-ghestaen / en sp verstondt van I E S V S Christus, die tot haer seyde: Mijne dochter, dat u gheschiede naer

uwe begheerte. Onsen Heere dede door haer tusschen-
spreken veel andere groote mirakelen / die ick achter-la-
te / om niet te langh te vallen.

De daghen ende nachten dochten haer jaren te wesen /
om de groote begheerte / die sy hadde om haren Bzupde-
gom te sien / ende sijne seer-supbere omhelsinghen te ghe-
nieten. Sy en was niet eenen ooghen-blick sonder ee-
nighe minnelijcke clachte ende versuchtinghe naer den
Hemel te seynen; 't welck 't herte van haren Bzupde-
gom soo beweeghde / dat sy voor hem nam haer by
hem te halen. Sy was dan ghenoodtsaecht te bedde te
ligghen / als wanneer de godt-vruchtighe ghedienstic-
hepdt haerder dochteren / ende principelijck haerder su-
ster de H. Waltrudis, is ghebleken; die haer nacht ende
dagh in allen haren noodt by-standt / diende / ende moet
gaf / om in hare tribulatiën volstandigh te blijven. Als
sy nu vande sieckten overvallen wierdt / hare ooghen
ten hemel op-heffende / ende haer met den Propheet als
eene pelgrimme beclaghende / seyde: Helas! Heere / dat
mijne pelgrimmagie verlenghet is! **O** hoe langh duert dit
mijn ballinckschap! haren Enghel bewaerder / verliest
zijnde op dese soete ende lieffelijcke clachten ende ver-
suchtinghen / heeft hem terstondt aen haer veropen-
baert / ende om haer te vertroosten gheseydt / dat d'En-
ghelen haer by Godt hadden verworven een cleyne ver-
lengjenisse in dit leven / om hare croone door hare pa-
tientie ende stantvastighepdt met nieuwe verdiensten te
vercieren. De heylighe en seer verduldighe Maghet / dit
hoorende / gaf haer gheheelijck over aenden goddelijcken
wile van haren Bzupdegom. Hier-en-tusschen ghe-
beudender veel wonder-teeckenen / voor haer gheluck-
saligh over-lijden. Want sy wierdt besocht vanden
Prince der Apostelen / van wien sy een schoon witten-
broodt ontfingh; ghelijck oock vanden Conincklijcken
Propheet David. Daer-en-boven sach sy claerlijck de
glorie / die de Heylighen inden Hemel ghenieten; d'En-
ghelen thoonden haer de rijckdommen van 't Hemelsch
Hierusalem / met nieuwe belosten / dat sy die wel haest
soude ghenieten.

Wie soude konnen ghelooven de droefhepdt ende de
tranen / die dese H. vergaderinghe stortede / siende dat sy
wel haest souden berooft zijn van de ghene / inde welke
sy allen haer betrouwen ghestelt hadden? Alle hare

f ij

dochters

Sy haecte
naer het
hemelsch
vaderlandt.

Haren En-
ghel bewaer-
der ver-
troost haer.

Heeft ver-
schepden o-
penbaringhe.

Droefhepdt
haerder
dochteren.

dochters beueenden haer verschepden / ende bevolen haer in hare ghebeden. De H. Maghet / gheboelende dat d'ure haer doodts was nakende / en siende de droefhepdt haerder dochteren / dede haer by-een-komen / om haer te vertroosten / ende sprack tot haer in deser voegen :
 Mijne susters, ende seer lieve dochters, en wilt u niet verwonderen. om dat ghy my siet de doot begheeren, door de welcke ick sal gaen in 't Paleys van mijnen welbeminden Bruydegom. Ende en weest oock niet bedroeft, om dat ghy u berooft siet van mijnen bystant ende troost, dien ghy door mijne teghenwoordicheyt ontfanght; want als mijne ziele sal ontslaghen wesen van dit carijvigh lichaem, en peyst niet dat ick u daerom sal verlaten hebben; want af-wesende met den lichaeme, sal ick u meer teghenwoordigh wesen met den gheest, ende profijtlijcker dan ick u nu ben. **Dooz wolcke weynighe woorden sy alle-gader seer versterckt wierden.**

Haer laetste
woorden.

Haer ghes-
lucksaligh
overlyden.

Ten lesten naer dat de goedertierenhepdt van haren hemelschen Bruydegom hare volstandichepdt ende patientie ghenoech beproeft hadde / wude by hare begeerten vol-komen / ende haer een beter wooninghe gheben. Als dan den ghesteldē ijdē van haer glorieus overlyden was ghekomen / zijnde sy ghewapent met de H. Sacramenten / ende over-bloedigh-ryck van verdiensten; om-cingheit met een hemelsch licht ende eene groote clærhepdt wierter ghesien boben de camer / inde welcke sy sieck lach (waer dooz Godt wilde thoonen / datter noch vleckē noch wolcke en was inde ziele van sijne seer lieve Bruydt Aldegondis) soo vol-eynde sy den loop van dit sterffelijck leven / ghevende hare seer supbere ziele in de armen van haren Bruydegom I E S U S Christus, inde teghenwoordichepdt van haer gheheele vergaderinghe / ende van haer suster Waltrudis, die weerdigh was haer te sien naer den hemel leyden vande Coninghinne der Enghelen / verghefelschapt met de Wincen der Apostelen Petrus ende Paulus, ende eene groote menichte van Enghelen / ende ghesluck-salighe zielen; gaende als eene dochter Godts / ende erfghenamie van syne glorie / ghesmeten de schatten der hemelscher rijckdommen / ende den glantsch van sijne eeuwichhepdt.

Hier naer wierter ghesloten dat haer doot lichaem soude ghedraghen worden te Coursolre / hare gheboort-pleetse / om al-dac by hare ouders begraven te worden.

Maer

Maer hare nichte Aldetrudis, die hoo wel teghen haren danck inde plaetse van hare moepe tot het hooft van dese vergaderinghe verkosen zijnde/ door de vermaninghe vanden H. Petrus desen last aenbeerdt hadde/ begheerigh om de heyligheydt ende goede fame van hare woon-plaetse te Maubeuge te vermeerderen/ dede dit ghebenedijot lichaem vande H. Aldegondis wederom te Maubeuge brengen; al waer het noch op den dach van heden is/ seer vermaerdt in mirakelen/ die onsen Heere aldaer door 't selve is doende. Ende tot een seker ghetuyghenisse vande glorie van dese sijne seer supere ende ghetrouwe Wyfde/ heeft-men vier-hondert ende acht-en-neghentich jaer naer haer saligh overlijden / te weten / in 't jaer 1161. op den VI. Junij / soo dit H. lichaem van d'eene kasse in een andere veel kostelijcker ghelept wierdt / cenen seer soeten geur ghevoeldt / dien 't selve / van Godt ghebalsemt zijnde / van hem gaf; ende soo den Bischop een van de voeten nam/ heeft-men dien ghesien gheheel met sijne naghelen ende vel/ sonder eenighe verrottinghe; ghelijck oock 't hooft / hebbende noch het meesten-deel van 't vel gheheel / met een goet deel hays. Welck men soo noch heeft bevonden twee-hondert acht-en-seventigh jaer naer / in 't jaer 1438. op den XXVI. May/ als dit H. lichaem wederom ghevisiteert wierdt vande Bisschoppen van Camerijck ende Laon/ ende verlept in eene seer schoone silbere kasse/ wel rijckelijck ghewocht ende verciert; ds welcke men noch op den dach van heden siet inde kercke der Canonickerffen vande H. Aldegondis te Maubeuge. De mirakeluse ghenesinghen ende wonderwerken/ die Godt door dese H. Maghet soo in haer leven / als naer hare doot ghewocht heeft / zijn ontalijck / ende te menichvuldigh om hier te verhalen: want verpfechen wel een boeck besonder.

Be-grabe-nisse ende berboeringhe van haer lichaem.